

ZDRAVOTNÝ STAV LESOV V ROKU 2021 V BANSKOBYSSTRICKOM KRAJI

Michal Lalík

Lalík, M.: Forest health in Banská Bystrica region in 2021. APOL, 2021, vol. 3, no. 3, p. 344–347.

Abstract: The paper presents the health status of forests in the Banská Bystrica Region, Slovakia. Various factors that affect the forests health as well as the distribution of accidental felling by individual county are summarized.

Key words: sanitary felling; bark beetles; pathogenic fungi; Banská Bystrica Region

Výška náhodnej ťažby na celkovej ťažbe dosiahla podiel 34 %. Na ihličnatých drevinách podiel náhodnej ťažby tvorí 81,4 % a na listnatých 19,6 %. Najvyšší objem náhodných ťažieb sa zaznamenáva v okrese Brezno (403 tis. m³), čo predstavuje 62,1 % náhodných ťažieb v kraji. Okolo 6 % pripadá na okres Rimavská Sobota (40,7 tis. m³) a 5,6 % okres Banská Bystrica (36,4 tis. m³). Nasledujú okresy Žiar nad Hronom (31,3 tis. m³), Detva (30,2 tis. m³), Poltár (24,7 tis. m³), Revúca (23,4 tis. m³), Zvolen (22,7 tis. m³), Lučenec (12,5 tis. m³), Žarnovica (7,2 tis. m³), Banská Štiavnica (7,1 tis. m³), Veľký Krtíš (5,8 tis. m³) a Krupina (3,6 tis. m³).

Množstvo hmoty napadnutej podkôrnym a drevokazným hmyzom (PDH) dosiahlo 353 tis. m³. Najdôležitejším druhom podkôrneho hmyzu je rovnako ako ostatné roky lykožrút smrekový (*Ips typographus*), ktorý dosahuje 98,7 % podiel z hmoty napadnutej PDH. Tak ako v posledných rokoch, aj v roku 2021 bol pozorovaný hojný výskyt ohnísk podkôrneho hmyzu v smrečinách.

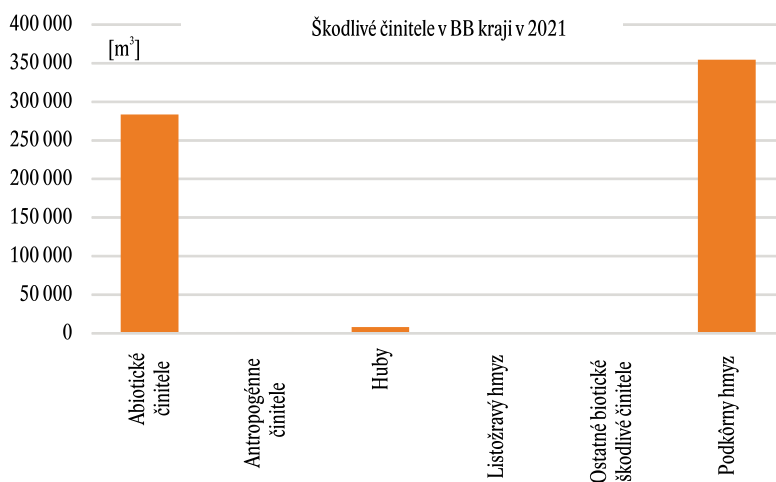
Abiotické škodlivé činitele poškodili v kraji 173 tis. m³ drevnej hmoty. Najviac hmoty bolo poškodené vetrom (159,7 tis. m³), snehom 6 tis. m³ a suchom a úpalom 5,4 tis. m³. Oproti roku 2019 pozoruje významné zníženie abiotických škodlivých činiteľov takmer o 60 %.

Fytopatogénnymi organizmami bolo napadnutých 2,3 tis. m³ drevnej hmoty. Podpňovkami bolo napadnutých 1,8 tis. m³, okolo 200 m³ hnilobami, a okolo 269 m³ inými hubami. Významné škody na jaseňových porastoch naďalej spôsobuje huba *Chalara fraxinea*, ktorej pohlavným štádiom je diskomycétna huba *Hymenoscyphus fraxineus* (čiašočka jaseňová).

Antropogénnymi škodlivými činiteľmi bolo poškodených 401 m³ drevnej hmoty, z čoho okolo 181 m³ hmoty bolo odcudzenej a okolo 189 m³ hmoty pripadá k škodám spôsobeným imísiami.

Tabuľka 1. Výskyt škodlivých činiteľov v lesoch Banskobystrického kraja v roku 2021
Table 1. Occurrence of harmful factors in the forests of the Banská Bystrica Region in 2021.

Činitele	Dreviny		
	Ihličnaté	Listnaté	Spolu
Abiotické škodlivé činitele	173 098	110 573	283 671
Abiotické činitele	173 098	110 573	283 671
Iné abiotické	1 899	2 534	4 433
Sneh	5 996	6 121	12 117
Sucho a úpal	5 450	11 369	16 819
Vietor	159 753	90 540	250 293
Záplavy a podmáčanie	0	9	9
Antropogénne škodlivé činitele	401	1 373	1 774
Antropogénne činitele	401	1 373	1 774
Imisie	189	223	412
Iné antropogénne	31	10	41
Odcudzenie dreva	181	1 030	1 211
Požiare	0	110	110
Biotické škodlivé činitele	355 367	8 475	363 842
Huby	2 347	5 964	8 311
Hniloby	213	186	399
Iné huby	269	4 658	4 927
Koreňovka vrstevnatá	59	0	59
Podpňovka	1 806	27	1 833
Rakovina a nekróza kôry	0	993	993
Tracheomykózy	0	100	100
Listožravý hmyz	0	42	42
Iný listožravý hmyz	0	18	18
Piadivky na duboch	0	24	24
Ostatné biotické škodlivé činitele	269	579	848
Iné biotické	269	574	843
Obhryz a lúpanie zverou	0	5	5
Podkôrný hmyz	352 751	1 890	354 641
Iný podkôrný hmyz	2 663	1 541	4 204
Lykožrút lesklý	764	0	764
Lykožrút smrekovcový	215	0	215
Lykožrút smrekový	348 466	0	348 466
Lykožrúty na jedli	569	0	569
Podkôrník dubový	0	349	349
Podkôrníkové na borovici	74	0	74
Spolu	528 866	120 421	649 287

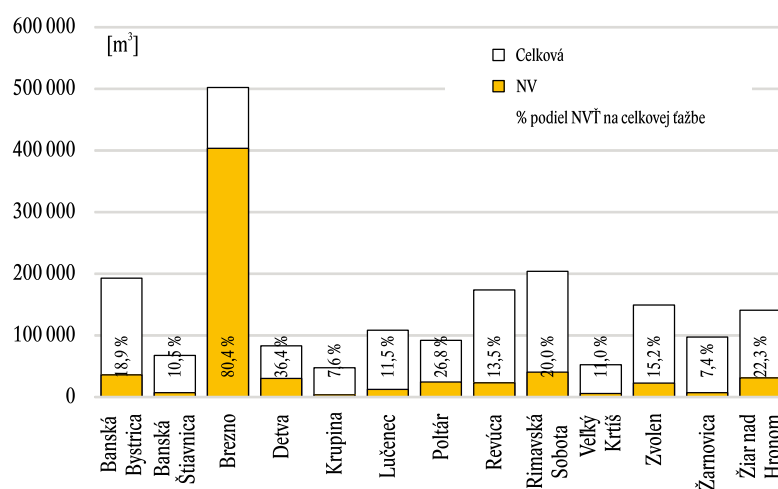

Obrázok 1. Podiel jednotlivých skupín škodlivých činiteľov na náhodnej vykonanej ťažbe v Banskobystrickom kraji v roku 2021

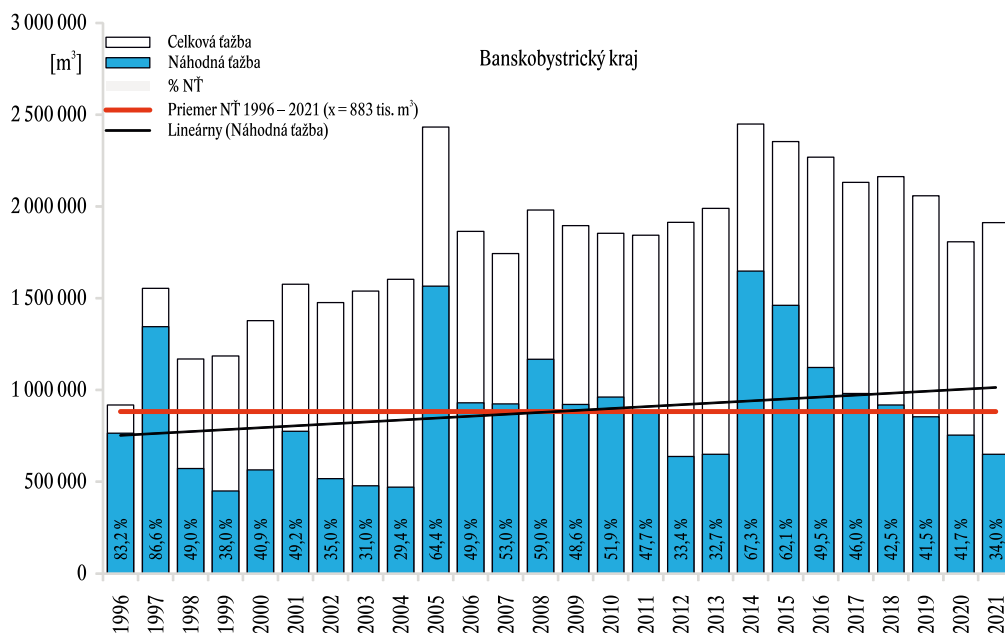
Figure 1. Proportion of groups of harmful factors in incidental felling in the Banská Bystrica region in 2021.

Tabuľka 2. Objem náhodnej a celkovej ťažby v roku 2021 podľa okresov Banskobystrického kraja
Table 2. Volume of sanitary felling, and total felling volume in 2021 by districts of the Banská Bystrica Region.

Okresy	NV - náhodná vykonaná [m ³]			Podiel náhodnej vykonanej na celkovej ťažbe	Celková ťažba [m ³]		
	Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu		Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu
Banská Bystrica	22 180	14 208	36 388	18,9 %	112 862	80 091	192 953
Banská Štiavnica	2 444	4 677	7 121	10,5 %	10 940	56 937	67 877
Brezno	392 832	10 686	403 518	80,4 %	465 271	36 904	502 175
Detva	22 127	8 075	30 202	36,4 %	44 480	38 573	83 053
Krupina	266	3 334	3 600	7,6 %	1 590	45 954	47 544
Lučenec	2 526	9 976	12 502	11,5 %	7 283	101 229	108 512
Poltár	19 999	4 722	24 721	26,8 %	26 127	66 047	92 174
Revúca	18 160	5 280	23 440	13,5 %	33 166	140 517	173 683
Rimavská Sobota	21 028	19 697	40 725	20,0 %	30 047	173 944	203 991
Veľký Krtíš	494	5 276	5 770	11,0 %	1 539	50 926	52 465
Zvolen	9 989	12 685	22 674	15,2 %	39 934	109 600	149 534
Žarnovica	1 600	5 655	7 255	7,4 %	16 285	81 240	97 525
Žiar nad Hronom	15 221	16 150	31 371	22,3 %	52 136	88 659	140 795
Spolu	528 866	120 421	649 287	34,0 %	841 660	1 070 621	1 912 281

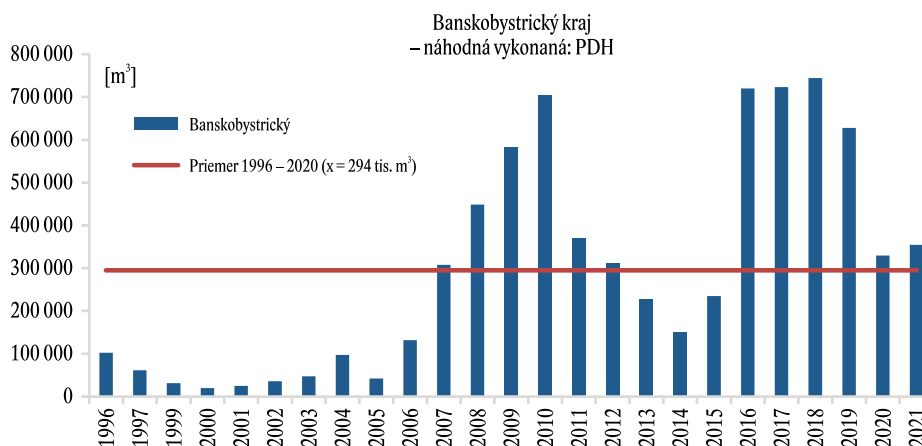
Obrázok 2. Podiel náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Banskobystrickom kraji podľa okresov v roku 2021
Figure 2. Proportion of incidental felling in total felling in the Banská Bystrica region in 2021 by districts.

Obrázok 3. Vývoj podielu náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Banskobystrickom kraji
Figure 3. Development of sanitary felling caused by bark beetles and wood-boring insects in the Banská Bystrica Region.

Prognóza vývoja zdravotného stavu lesov v Banskobystrickom kraji

Predpokladáme, že celkový objem náhodnej ťažby v Banskobystrickom kraji sa mierne zvýši oproti roku 2022. Zvýši sa pravdepodobne objem kalamitnej ťažby z dôvodu sucha a podkôrneho hmyzu ako následok teplých rokov posledného obdobia, hlavne v oblasti Horehronia. Podobne aj podiel hubových ochorení sa v dôsledku stresu zo sucha pravdepodobne zvýši.

Obrazok 4. Vývoj vykonanej náhodnej ťažby spôsobenej podkôrným a drevokazným hmyzom v Banskobystrickom kraji
Figure 4. Development of sanitary felling caused by bark beetles and wood-boring insects in the Banská Bystrica Region

Podakovanie: Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-18-0086, APVV-19-0116 APVV-19-0119 a APVV-21-0131 financovaných agentúrou APVV a projektu „PROMOLES“ – projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301). Práca ďalej vznikla vďaka finančnej podpore z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) pre projekt č. 313011X531 „Rozvoj biologicky a biotechnicky orientovaných systémov ochrany lesov pred domácimi a nepôvodnými (inváznymi) organizmami“. Táto publikácia vznikla vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Centrum excelentnosti lesnícko-drevárskeho komplexu LignoSilva; (kód ITMS: 313011S735), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a pre projekt Výskum a vývoj bezkontaktných metód pre získavanie geopriestorových údajov za účelom monitoringu lesa pre zefektívnenie manažmentu lesa a zvýšenie ochrany lesov (FOMON) č. p. 313011V465.

Adresa:

Ing. Michal Lalík, Ph.D., Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochránárska služba, Lesnícka 11, SK – 969 01 Banská Štiavnica, e-mail: michal.lalik@nlcsk.org